

ЗНАННЯ ЯК ЕКОНОМІЧНИЙ РЕСУРС СУСПІЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА

студент гр. Мм-21 Новодворська Р.О.

Кінець двадцятого сторіччя ознаменував початок переходу найбільш розвинених країн світу від індустріального до інформаційного типу суспільства, чому сприяло значне зростання галузей економіки, що відтворюють і застосовують сучасні знання, і в які переміщується все більше матеріальних і людських ресурсів. Для інформаційного суспільства характерні висока роль освіти, широке впровадження наукомістких та інформаційномістких технологій, постійна мінімізація енергетичних, сировинних і інших матеріальних витрат, тощо.

Фундаментом формування інформаційного суспільства є економіка, що заснована на знаннях (економіка знань), яка перетворюється в галузь людської діяльності, що виробляє більше половини валового продукту високо розвинутих держав. У зв'язку із цим саме знання стає предметом самостійного економічного аналізу, його вартість і значення у виробництві усе більш зростають. А разом із цим зростає його роль у розвитку економіки.

Слід зазначити, що в сучасному світі знання є важливим фактором формування соціально-економічних систем, і тому вони є домінантною їх розвитку. У справедливості такого підходу нескладно переконатися, якщо додержуватися розуміння ролі й місця, характеру функціонування знання в суспільстві. Воно фактично стає ключовим фактором зростання, поряд з капіталом і працею.

Таким чином, сьогодні слід враховувати, що в майбутньому боротьба на ринку знань стане більш гострою. Якоюсь мірою це можна пояснити історично сформованою парадигмою: роль знання в суспільстві зростає й зростає необхідність його накопичувати. Можна сказати, що результатом якісного розвитку соціуму може стати ефективне застосування знання як найважливішого ресурсу соціально-економічного розвитку суспільства. У такому стані формується зовсім нова економіка з новими властивостями і якісними характеристиками - економіка знань.

Основними перевагами нової економіки (економіки знань), на нашу думку, є наступні:

- безмежність знань обумовлює необмеженість ресурсної бази;
- взаємопроникнення економік, яке здійснюється за рахунок виробництва високотехнологічної продукції, обумовлює неможливість локалізованого розвитку;
- зниження витрат обігу, яке здійснюється за рахунок віртуалізації взаємодії покупців і продавців;
- неефективність протекціонізму як форми підтримки власного

виробника, оскільки інновації не можуть бути обмежені у своєму переміщенні;

- формування й розвиток високотехнологічних ринків (визначальну роль у цьому відіграє науково-технологічний комплекс, який створює умови для стрибку з сировинного укладу в інноваційне суспільство);

- підвищення цінності освіти людини, а не природних ресурсів, і як наслідок, зростання експорту інтелектуальних послуг і людського капіталу.

Вивчення рис і особливостей новоствореного типу економіки дозволяє дати визначення економіки знань, відмінне від традиційного трактування її виключно з позицій дії сектора виробництва і розповсюдження знань на економіку. Таким чином, під економікою знань розуміється тип економіки, що приходить на зміну індустріальному, в якому діють перераховані переваги, а інституційною основою виступає національна інноваційна система, де передача знань опосередковується за допомогою інститутів (державна, технопарки, вищі навчальні заклади, підприємства тощо.). При цьому довгостроковий сталий розвиток виявляється можливим завдяки інноваційній спрямованості дій економічних суб'єктів.

Отже, на нашу думку економіку знань слід розглядати системно і комплексно в широкому сенсі. В цьому випадку вона виступає як:

- інноваційна економіка, оскільки знання дозволяють генерувати безперервний потік нововведень, що не тільки відповідає динамічно змінним потребам, а і формує ці потреби.

- постіндустріальна економіка, оскільки в ній має місце збільшення частки сфери послуг, що починає домінувати над сферою виробництва.

- інформаційна економіка, оскільки інформація, втілена в знання починає відігравати в ній вирішальну роль як чинник виробництва.

- глобальна мережева економіка, оскільки взаємодія між носіями знання опосередковується широкими мережевими зв'язками в глобальному масштабі (поява мережі Інтернет як нової інфраструктури економіки).

Науковий керівник: проф. Жулавський А.Ю

Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.): у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми: Сумський державний університет, 2013. – Т. 3. – С. 103-104.